

Datum 2025-05-09

Informationsklass Öppen

Diariennr (åberopas) A100.938/2025

Saknr 000

Polismyndigheten

Försvarsdepartementet
fo.remissvar@regeringskansliet.se
fo.rs.remissvar@regeringskansliet.se

Er referens Fö2025/00151

Plikten Kallar! En modern personalförsörjning av det civila försvaret (SOU 2025:6)

Sammanfattning

Polismyndigheten ser positivt på förslaget att en bredare aktivering av civilplikten genomförs utifrån de verksamhetsområden som föreslås, däribland bevakningsverksamhet. Det föreslagna regeringsuppdraget bör lämpligen omhändertas i ljuset av de kommande förslag som lämnas i *Utredningen om polisens beredskap* (Ju 2023:20).

Polismyndigheten avstyrker utredningens förslag att endast totalförsvarspliktiga i krigsorganisationen som har ingått avtal om tjänstgöring vid höjd beredskap, dvs. de som tillförs krigsorganisationen utifrån, ska beredskapsregistreras. Polismyndigheten förordar istället utredningens alternativ två.

Polismyndighetens synpunkter

Personalförstärkning i olika delar av det civila försvaret

Bevakningsverksamhet

Polismyndigheten delar utredningens slutsats att behovet av tillgänglig personal för skydd och bevakning kommer att öka kraftigt vid höjd beredskap. Polismyndigheten tillstyrker därför förslaget att bevakningsverksamhet blir en av de verksamheter där civilplikt får fullgöras i det civila försvaret.

Polismyndigheten anser emellertid att det är svårt att i dagsläget ta ställning till utredningens bedömning att upprätthållande av allmän ordning inte bör ingå i verksamheten bevakningsverksamhet. Bedömningen av om civilplikt ska införas för polisverksamheten hanteras visserligen av *Utredningen om polisens beredskap* (Ju 2023:20). Inom ramen för den utredningen ska

behovet av en polisiär förstärkningsresurs utredas, varmed även en bedömning ska göras avseende i vilka situationer och för vilka uppgifter en förstärkningsresurs primärt kan komma till användning. Beroende på vilka förslag som nämnda utredning föreslår är det viktigt att inte på förhand göra en för snäv avgränsning av förslaget om införande av civilplikt inom bevakningsverksamhet. Detta för att undvika att personal som kan vara nödvändig för totalförsvaret faller utanför personalförsörjningssystemet för det civila försvaret. Ordningstvakter, vilka Polismyndigheten redan har ett väl uppbyggt samarbete med, kan exempelvis vara till stor hjälp för polisen i händelse av höjd beredskap. Ordningstvakter får användas för att medverka till att upprätthålla allmän ordning och säkerhet eller främja trygghet. Även annan personal bör kunna utgöra en viktig del av skyddet av samhällsviktig verksamhet. Med anledning av ovanstående är det enligt Polismyndighetens bedömning av vikt att begreppet bevakningsverksamhet tolkas brett. Ett eventuellt kommande regeringsuppdrag att utreda frågan om civilplikt inom bevakningsverksamhet bör därför inte begränsas till skydd och bevakning av objekt, och inte heller till någon vakt- eller kontrollantkategori. Vidare anser myndigheten att en analys behöver göras avseende möjligheten att prioritera bevakningsverksamheten vid höjd beredskap och ytterst vid krig. Tilläggas kan att Polismyndigheten vid höjd beredskap även får tillkommande uppgifter avseende utrymning och inkvartering av civilbefolkningen. Hur begreppet bevakningsverksamhet ska tolkas får således konsekvenser för arbetet inom fler beredskapssektorer. Det föreslagna regeringsuppdraget bör lämpligen även omhändertas i ljuset av kommande förslag som läggs avseende personalbehoven för polisens verksamhet.

Det kan vidare övervägas om även Plikt- och provningsverket bör medverka i det eventuella framtida regeringsuppdraget. Plikt- och provningsverket bedöms ha en viktig roll vad gäller frågor om organisation, utbildning och samordning då verket redan idag ingår i en samordningsstruktur och har en organisation för mönstring och grundutbildning med värnplikt. Verket genomför också provning till yrken och utbildningar med särskilda krav samt ansvarar för registerhållning av krigsplacerad personal. Plikt- och provningsverkets förmågor blir extra viktiga för det fall man gör bedömningen att personalförsörjningen till bevakningsverksamheten kräver tillskott utöver de individer som Polismyndigheten och länsstyrelserna redan har kännedom om.

Tydligare regler för det civila försvarets personalförsörjning

Terminologi - Begreppen krigsplacerad och beredskapsregistrerad

Polismyndigheten har förståelse för utredningens förslag att begreppet krigsplacering ska vara förbehållet värnplikt och civilplikt. Polismyndigheten ser emellertid inte att utredningens förslag ger någon konkret effekt och att

det kan upplevas mer begreppsförvirrande än förtydligande beroende på hur övriga förslag från utredningen hanteras. Mot bakgrund av det säkerhetsläge Sverige befinner sig i behövs tydlig och enkel hantering och lagstiftning. Polismyndigheten anser att etablerade begrepp därför bör behållas.

Beredskapsregistrering i det civila försvaret – Alternativ två till utredningens förordade huvudregel

Polismyndigheten motsätter sig utredningens förordade huvudregel. Utredningens alternativ två, att alla som är tänkta att ingå i en krigsorganisation registreras, är att föredra men behöver utredas ytterligare.

En framgångsfaktor för att aktörer inom totalförsvaret ska fungera under höjd beredskap är att det har föregåtts av en god planering i fredstid. Det innefattar även tidig information av vilka anställda som är disponibla.

Beredskapsmyndigheterna behöver själva få avgöra vilka resurser som ska krigsplaceras och inte vara begränsade av att resursen ska ingå i krigsorganisationen. På så sätt ges aktörerna större möjlighet att planera sin verksamhet utifrån vad som upplevs lämpligt för totalförsvaret.

Förslaget i utredningen innebär att den som fattar beslut om att viss personal omfattas av allmän tjänsteplikt ska göra en anmälan till Plikt- och provningsverket, vilket kan ske först i samband med att det råder höjd beredskap. Totalförsvaret behöver i samband med aktivering av höjd beredskap emellertid vara fokuserat på säkerhetslägets behov, vilket inte gynnas av administrativa uppgifter så som att hantera personalresurser. Utredningens förslag av förändringar rörande krigsplacering, beredskapsregistrering och hantering av allmän tjänsteplikt blir en betydande försämring.

Polismyndigheten delar inte utredningens beskrivning av att hantering av krigsplaceringar och registreringar som görs på grund av anställningsavtalet är en administrativ belastning.

Tydligare regler om den allmänna tjänsteplikten

Allmän tjänsteplikt på grund av anvisning

Polismyndigheten tillstyrker förslaget om att Arbetsförmedlingen får anvisa totalförsvarspliktiga även till utbildning med allmän tjänsteplikt.

Innebörden av beredskapslarm

Polismyndigheten tillstyrker förslaget av ändringar om beredskapslarm i 15 § förordningen (2015:1053) om totalförsvaret och höjd beredskap. Det bör finnas utrymme för berörda myndigheter att genomföra planering av inställelse baserat på krigsorganisation samt i enlighet med anställnings- eller

uppdragsavtal. Förändringen främjar uthållighet av myndighetens bemanning.

Tydligare regler om civilplikten

Annan utredning än mönstring

Polismyndigheten tillstyrker förslaget att alla sektorsansvariga myndigheter bör få göra annan utredning än mönstring. Det framstår som naturligt och tydliggör processen. Det kan dock förtydligas i kommande arbete vad konsekvenserna av detta förslag innebär, exempelvis i form av förväntad omfattning och ökat resursbehov för sektorsansvariga myndigheter.

Inriktning och samordning av personalförsörjningen

Polismyndigheten delar utredningens bedömning att det behövs en övergripande inriktning och samordning av personalförsörjningen inom det civila försvaret. Polismyndigheten förordar alternativ A – skapande av en sektor. Arbete utifrån strukturen sektor finns redan etablerat vilket relativt enkelt kan formalisera det arbete som redan initierats av Arbetsförmedlingen, Plikt- och prövningsverket samt MSB.

Ekonomiska konsekvenser för Polismyndigheten

Även om utredningens bedömning är att dess förslag i sig inte innebär några större ekonomiska konsekvenser konstaterar Polismyndigheten att förslagen på sikt kommer att medföra betydande kostnader. Ett eventuellt regeringsuppdrag behöver därför inkludera att även analysera de ekonomiska konsekvenserna. Polismyndigheten kan även konstatera att ett eventuellt regeringsuppdrag kommer att behöva ta resurser i anspråk från myndighetens övriga uppdrag, för det fall inte särskilda medel tillförs som motsvarar den beräknade resursåtgången för regeringsuppdraget.

Yttrandet har beslutats av juristen Ida Salomonsson efter föredragning av juristen Helena Falk. Vid den slutliga handläggningen har rättschefen Gunilla Hedwall deltagit. Rikspolischefen Petra Lundh har informerats om remissen.

POLISMYNDIGHETEN

Ida Salomonsson

Helena Falk

Kopia till

Justitiedepartementet (PO)
Arbetslagarorganisationerna
Rikspolischefens kansli